

Сергій ГУБАРЕВ

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: д .е. н., професор, професор
кафедри фінансів ім. С.І. Юрія, ЗУНУ Тетяна КІЗИМА

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

У сучасному світі все більше і більше показує свою ефективність модель розвитку тих держав, у яких налагоджено чіткий механізм взаємодії органів влади та громадського сектору. Така синергія сприяє раціональному розподілу ресурсу для вирішення поставлених задач та й постанові пріоритетності самих задач.

«Серед основоположних принципів взаємовідносин держави і особи, які отримали конституційне визнання, відповідальність держави перед особистістю займає особливе місце. З одного боку, це одна з найважливіших характеристик, одна з ознак правової держави. З іншого боку, відповідальність держави перед особистістю є державно-правовим втіленням вимог свободи і справедливості в реальній соціальної дійсності, відноситься до засадничих характеристик самого громадянського суспільства, є основою його нормального функціонування в режимі демократії, свободи і соціальної справедливості» [6].

«Громадянське суспільство позиціонується з правовою, демократичною державою, тому слід погодитися з Ю.С. Шемшученко, що громадянське суспільство «є базисом держави, ініціює в ній необхідні зміни»» [5].

І саме тому надзвичайно важливо вибудувати ефективну систему взаємодії між громадянським суспільством та органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування.

«Органами виконавчої влади в Україні є система центральних і місцевих, одноособових і колегіальних органів державної виконавчої влади загальної та спеціальної компетенції на чолі з Кабінетом Міністрів України, що відповідно до Конституції та законів України забезпечують виконання Конституції України, законів України, указів Президента України, постанов Верховної Ради України в найважливіших сферах суспільного і державного життя України» [1].

Основними напрямками діяльності органів державної виконавчої влади в Україні є реалізація двох основних функцій: виконавчої, розпорядчої. Виконавча функція характеризується тим,

що ці органи безпосередньо виконують нормативні приписи та інші акти законодавчої влади.

Конституція України істотно підвищила роль і місце виконавчої влади в системі органів державної влади. У ст. 6 Конституції України проголошується, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.

Це означає, що виконавчій владі надається пріоритет у сфері управління економікою усієї країни, реалізації єдиної соціально-економічної політики держави.

Ефективним інструментом здійснення взаємодії між інститутами громадянського суспільства та органами виконавчої влади є громадські ради.

Ключовим завданням громадських рад є представлення інтересів громадян під час формування та реалізації державної політики. В залежності від діяльності органу, при якому сформовано громадську раду, вона може виконувати різні функції.

На даний момент громадські ради сформовані та працюють при більшості органів виконавчої влади в Україні, але ще на початку 2000-их кількість громадських рад була дуже незначною. І характер та ступінь взаємодії між громадською радою та органом влади повністю залежали від останнього, який і формував раду.

Обов'язкове створення громадських рад при центральних і місцевих органах влади передбачили пізніше - Постановою Кабінету Міністрів України (далі — КМУ) від 15.10.2004 року №1378.

Тоді ж у документі зафіксували й офіційне визначення громадських рад. Громадські ради - «консультативно-дорадчий орган, який утворюється при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевій державній адміністрації з метою здійснення координації заходів, пов'язаних із забезпеченням проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики».

Одним із кроків до удосконалення взаємодії із органами влади є сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. №976.

Така тенденція свідчить про розвиток рівня взаємодії влади та суспільства, а це у свою чергу говорить про те, що така співпраця є ефективною та результативною. Тому для подальшого розвитку такої співпраці і далі напрацьовуються ефективні способи та засоби їх взаємодії.

Суттєво розширила права та можливості громадських рад Постанова КМУ від 03.11.2010 року №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». Ця постанова дала право громадським радам подавати пропозиції щодо підготовки проєктів нормативно-правових актів (далі – НПА), розгляд яких є обов'язковим, а також здійснювати контроль за діяльністю органу влади. Важливо, що у постанові 2010 року визначено, що формувати громадські ради повинна сама громадськість.

Результати сталого розвитку сприяли і подальшому покращенню та збільшенню ефективності взаємодії. Тому у травні 2019 року Уряд вніс зміни до Постанови №996, оновивши спосіб і принцип формування громадських рад.

Саме завдяки цьому рішенню з'явилася можливість обирати склад громадської ради шляхом онлайн-голосування. Це значно підвищило прозорість самого процесу. Також було визначено конкретні вимоги до осіб, які можуть входити до складу громадських рад. Зокрема, було встановлено вимоги до організацій, які делегують представника до громадської ради, та з'явилася норма до самих кандидатів про подання мотиваційних листів з описом бачення своєї діяльності.

Органи місцевого самоврядування – передбачена Конституцією України система установ, через які територіальні громади - жителі села чи добровільні об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста, органи самоорганізації населення, окремі громадяни реалізують гарантоване державою право вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Органами місцевого самоврядування є сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування» «місцеве самоврядування – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [3].

Важливість місцевого самоврядування є в тому, що саме воно є ключовим елементом у взаємозв'язку народу, громадянського

суспільства з державою, ця взаємодія відбувається на місцевому рівні.

Саме на цьому рівні відбувається максимальна взаємодія суспільства з державою, органами державної влади, що є необхідним для ефективного розвитку регіону та всієї країни.

Одним із важливих елементів взаємодії громади і органів місцевого самоврядування є громадські слухання.

Громадські слухання – це офіційне засідання органу місцевого самоврядування, на якому голова, депутати ради, посадові особи органів місцевого самоврядування, посадові особи комунальних підприємств та установ зустрічаються із громадянами, знайомляться з їхніми думками, зауваженнями, пропозиціями з приводу важливих проблем громади чи заходів.

Громадські слухання мають відбуватися не рідше чим один раз на рік, що забезпечує достатньо високий рівень комунікацій, що у свою чергу дозволяє ефективно вирішувати поставлені задачі.

Даний спосіб комунікації дозволяє громадянам бути активними учасниками процесів, що відбуваються у громаді та мати важелі впливу на прийняття рішень.

З огляду на те, що дослідження спрямоване теоретичну частину аспекту взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування із громадськими інститутами, буде корисне встановлення певної класифікації для інститутів громадянського суспільства в Україні, проаналізувавши класифікації з вітчизняних наукових праць – Ф. М. Рудича, А. Ф. Колодій, М. В. Денисюком.

«За основний критерій було взято сферу правових зв'язків і взаємовідносин інститутів громадянського суспільства з державою, згідно з яким вони поділяються на:

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері розвитку економічних відносин – надання підтримки приватному бізнесу, підтримання та розвиток міжнародних економічних зв'язків, проведення незалежної оцінки та прогнозувань економічних показників та інших питань економіки країни – це торгово-промислові палати, об'єднання підприємців, кредитні спілки, незалежні експерти;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері соціально-трудових відносин – захист трудових та соціальних прав громадян, питань зайнятості населення, координація діяльності підприємств, відстоювання інтересів професійних груп – об'єднання роботодавців, товаровиробників,

професійні союзи, творчі спілки;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері соціальної політики та надання соціальних послуг – сприяння соціального захисту та соціального забезпеченню населення - всі види благодійних організацій, волонтерські рухи;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою з приводу захисту прав та інтересів громадян – правова допомога з приводу різних форм правовідносин, недопущення зловживанню та порушенню прав та свобод громадян в усіх сферах життя – союзи та об'єднання споживачів, асоціації та об'єднання адвокатів та юристів, юридичні клініки;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері освітньої політики – цілеспрямована діяльність направлена на досягнення цілей освітніх організацій та системи освіти - асоціації ректорів вузів, органи студентського самоврядування, асоціації аспірантів, піклувальні ради;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері молодіжної та гендерної політики – її захисту та безперешкодної реалізації громадянами - молодіжні та дитячі громадські організації, жіночі рухи;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою стосовно конституційного права громадян на свободу совісті та віросповідання – захист безперешкодного втілення в життя всіх їх незаборонених форм – всі види релігійних організацій та їх об'єднання;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою з приводу патріотичних та національних мотивів – утвердження та захист національної ідеї, відродження та вираження патріотичних настроїв, допомога ветеранам та їх сім'ям – об'єднання ветеранів, козацькі організації, антивоєнні рухи, патріотичні об'єднання;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері розвитку спортивного руху – його пропаганда, підтримка та професійний розвиток - спортивні товариства, федерації, клуби;

- інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері захисту екологічних прав та інтересів громадян – на екологічно безпечне середовище та умови життя - екологічні громадські організації, рухи;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері розвитку культурних прав громадян – їх вільне вираження, розповсюдження та захист – аматорські об'єднання, культурологічні товариства;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою, у сфері інформаційного простору суспільства – розповсюдження інформації, надання права доступу до інформації, її захист та аналіз – недержавні засоби масової інформації, об'єднання журналістів;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з органами державної влади на місцях у сфері захисту прав громадян місцевого значення - товариства співвласників житла, житлові кооперативи, інші територіальні органи самоорганізації населення» [2].

Побудова громадянського суспільства є запорукою становлення демократії в державі. Завданням державної політики є створення політико-правових умов для зміцнення громадянського суспільства, становлення громадських організацій як повноцінних учасників у вирішенні соціально-економічних та соціокультурних питань.

«Ефективна взаємодія інститутів громадянського суспільства з державою дасть можливість поступово обмежити державне втручання в економічне і соціокультурне життя громадян.» [4]

Таким чином, на законодавчому рівні постійно ведеться робота щодо покращення взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і інститутів громадянського суспільства. Із сфер, де активно взаємодіють дані установи та організації, суспільні інститути відіграють важливу, ба навіть ключову, роль у розвитку відповідних секторів та питань, які виникають у них.

Хоч ряд питань та проблем знаходяться у процесі вирішення, можна сміло заявляти, що в Україні громадський сектор активний, задіяний у процесах прийняття рішень на регіональному та всеукраїнському рівні відповідно.

Список використаних джерел

1. Конституція України, [електронний ресурс] // Офіційний сайт Президента України
<https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
2. Постол, К. А. Класифікація інститутів громадянського суспільства як суб'єктів правовідносин з державою / Одинадцяті юридичні читання. Форма сучасної національної української держави: реалії та перспективи : матеріали Міжнародної наукової конференції, 21-22 травня

https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/36094/Postol_217-220.pdf

3. Закон України «Про місцеве самоврядування» [електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

4. Лотюк О. С. Особливості механізму конституційно-правового регулювання громадянського суспільства. Вісник Вищої ради юстиції. 2013. № 1(13). С. 92-101.

5. Політологічний енциклопедичний словник / НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького; За ред. Ю. С. Шемшученка та ін. К. : Генеза, 2004. 736 с.

6. Зарічний О. А. Взаємодія держави та громадянського суспільства через інститути участі громадян в управлінні державними справами. Європейські перспективи. 2015. № 1. С. 48-51.

Анатолій ГУЦУЛЯК, Мар'яна ГОРБАЦЬО

здобувачі освітньо-наукової програми «Менеджмент»

Західноукраїнського національного університету

Науковий керівник – д.е.н, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, ЗУНУ

Тетяна ЖЕЛЮК

ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ (DID) ЯК СПОСІБ ПОВЕРНЕННЯ ЦИФРОВОГО СУВЕРЕНІТЕТУ КОРИСТУВАЧАМ ІНТЕРНЕТУ

Починаючи з 1990 року концепція «знай свого клієнта» (*Know Your Client*, далі *KYC*) - стала світовим стандартом та наріжним каменем у захисті фінансового ландшафту. Процедури *KYC* з'явилися як відповідь на швидке поширення такого явища, як відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом та різкий ріст фінансових злочинів. Теракт 11 вересня 2001 року в США додав до процедури додатково зобов'язання контролю ризиків, пов'язаних з фінансуванням тероризму і став каталізатором широкої імплементації даних правил у законодавства всіх країн світу.

У сучасній світовій практиці, *KYC* - це загальноприйнята процедура ідентифікації та верифікації даних клієнта фінансовою компанією. Даний тип перевірки використовується для підвищення довіри до фінансових операцій між учасниками